

סיכום הדף היומי

שקלא וטריא

בבא קמא כז

א"ר יוסי בר' חנינא אין דברי תורה מתקיימין אלא במי שמעמיד עצמו ערום עליהן(שמעריים שיתקיים תורתו) שנאמר (משלי ח) אני חכמה שכנתי ערמה (סוטה כא):

לעילוי נשמת
דינה ליבה בת עטל ז"ל
עובדיה חיים בן רחל ז"ל
ת.נ.צ.ב.ה



הדר פשטה עבדו כגופו שורו כממונו שאין לו דעת לסלק וחייב.

הדרן עלך כיצד הרגל

מתניתין

המניח את הכד ברה"ר, ובא אחר ונתקל בה, ושברה: פטור. (1) ואם חזק בה: בעל החבית חייב בנזקו.

גמרא

הגמרא שואלת מדוע התנא התחיל לדבר בכד ומסיים בחבית, וגם שואלת על זה משני מקומות נוספים, כדלהלן:

(קושיה) פתח בכד וסיים בחבית?

(2) ותנן נמי - זה בא בחביתו וזה בא בקורתו, ופגעו זה בזה, נשברה כדו של זה

בקורתו של זה פטור שלשניהם יש רשות להלך.

פתח בחבית וסיים בכד?

(3) ותנן נמי זה בא בחביתו של יין, וזה בא בכדו של דבש, נסדקה חבית של דבש

ושפך זה יינו, שדמי דבש יקרים, והציל את הדבש לתוכו: אין לו אלא שכרו כשאר

פועל, אין בעל הדבש משלם לו דמי יינו שהפסיד.

פתח בכד וסיים בחבית?

(תירוץ) אמר רב פפא היינו כד היינו חבית: למאי נפקא מינה?

למקח וממכר דהיינו כשהמוכר סיכם עם הלוקח למכור לו חבית (גדול) יכול ליתן לו כד

(קטנה), ולא אומרים שזה מקח טעות.

היכי דמי? הגמרא מנסה להבין באיזה מקרה יש למוכר רשות:

אילימא: באתרא דכדא לא קרו חבית, וחבית לא קרו כדא - הא לא קרו לה?!

(מסקנה) לא צריכא²⁹: דרובא קרו לה לכדא, כדא, ולחביתא, חביתא. ואיכא נמי

דקרו לחביתא כדא, ולכדא חביתא,

מהו דתימא זיל בתר רובא, קמ"ל דאין הולכין בממון אחר הרוב אלא המוציא

מחבירו עליו הראיה.

[עד כאן דף כז עמוד א]

[משנה] ובא אחר ונתקל בה ושברה פטור

אמאי פטור? איבעי³⁰ ליה לעיוני ומיזל?

א. אמרי דבי רב משמיה דרב: בממלא רה"ר כולה חביות.

ב. שמואל: באפילה שנו.

ג. רבי יוחנן: בקרן זזית - כשנכנסים ממבוי למבוי, מן הצד הניחה בצד המבוי בקרן,

וכשהחזיר פניו לא ראה את הקרן.

ד. אמרי במערבא משמיה דר' עולא: לפי שאין דרכן של בני אדם להתבונן

בדרכים, שלא תאמר שדווקא באפילה או בקרן זזית פטור, אלא אפילו באורה פטור.

להנך זוזי [ע' מהר"ם ביאור בזה] צריך לאוקמי שיש ללוקח מעות המכר והקנה לו אגב קרקע או אחר כך הוזלו הכדים והחביות אי נמי [קאי על השאלה הראשונה: שהסוגיא הולכת גם משם]. הכי פירושו מהו דתימא זיל בתר רובא אע"פ שהדמים מסייעים למוחזק קמ"ל [מדובר שהחבית הוא יותר יקר מהכד, וכגון שהלוקח הסכים לקנות כד, ושילם דמי חבית, ואז הוא מוחזק במעות והדמים מסייעים לו שקנה חבית, והמוכר טוען שהרוב קורא לכד כד, ולא חבית].

וה' דהוי מצי למימר איפכא מהו דתימא זיל בתר חזקה קמ"ל [מתי הלוקח אומר קיים בנפשיה ושהוא מוחזק, נגד הדמים]. דאין הולכין בתר חזקה אלא אחר הרוב אם הדמים מסייעין לרוב

אלא משום דמתניתין מוכחא דבא להשמיענו דלא אזלין בתר רובא דכד וחבית חדא נינהו ולפי זה אתי שפיר טפי אליבא דרב מאליבא דשמואל מדשמיעין דלא אזלין בתר רובא אלא היכא שהדמים מסייעים למוחזק ולא שמעיין זה במקום דאין הדמים מסייעים:

²⁹ תוספות ד"ה: "הג"א אמאי פטור איבעי ליה לעיוני. אבל הך לא פריך אמאי חייב במזקו כשהוזק איבעי ליה לעיוני כדפירשתי לעיל (דף כג. ד"ה ולחייב) דיותר יש לו לשמור שלא יזיק משלא יזוק ולא שייך כאן כל המשנה ובא אחר ושינה בו פטור (לעיל כ. כד): דגבי אדם לא

אמר הכי והא דאמר (לעיל דף כב.) הניח חנוני נרו מבחוץ בעל הגמל פטור ולא אמר איבעי ליה לעיוני וי"ל דדוקא במקום הליכתו אמרינן איבעי ליה לעיוני וקצת קשה הא דאמר רבא לעיל

כי אית לך רשות לסגויי עילאי ואמאי אית ליה רשות לסגויי [אך לא לבטע ב'] הא בהמה נמי איבעי לה לעיוני כדמוכח בהפרה (לקמן דף נב:) דשור פקח ביום פטור [לגבי בהמה שנפלה

לבור ביום, שהיה לה לראות ולא ראתה] וליכא למימר בממלא רה"ר שאינה יכולה לעבור אלא דרך עליה דא"כ לבטע נמי אית לה רשות:

(8) המקרה הנ"ל של התינוק בא שור המועד וקבלו בקרניו-

פלוגתא דר' ישמעאל בנו של יוחנן בן ברוקא ורבנן:

דתניא ונתן פדיון נפשו:

א. [רבנן] דמי ניזק - ולכן פטור, שהתינוק הוא לאו בר דמים.

ב. ר' ישמעאל בנו של ר' יוחנן בן ברוקא אומר דמי מזיק ר"ל המזיק היה אמור להיות חייב מיתה, והתורה חסה עליו ומשלם את דמי תמורתם, ואזי הוא חייב (ר"ח).

(9) ואמר רבה נפל מראש הגג ברוח מצויה (קרוב למזיד) ונתקע באשה-

חייב בד' דברים: בנזק בצער בריפוי בשבת, אבל בשת לא -

דתנן אינו חייב על הבשת עד שיהא מתכוין.

וביבמתו לא קנה - למרות שהבא ביבמתו אפילו בשוגג קנאה, אך צריך שיתכוון לביאה, וכן לא כיוון.

(10) ואמר רבה נפל מראש הגג, ברוח שאינה מצויה, והזיק ובייש:

חייב על הנזק ופטור בד' דברים.

(11) ברוח מצויה והזיק ובייש:

חייב בד' דברים.

ופטור על הבשת. ואם נתהפך לאחר שהתחיל לפול, חייב אף על הבשת, למרות שאינו מתכוון לבייש.

דתניא ממשמע שנאמר ושלתה ידה איני יודע שהחזיקה מה ת"ל והחזיקה?

לומר לך כיון שנתכוין להזיק, אע"פ שלא נתכוין לבייש.

(12) ואמר רבה הניח לו גחלת על לבו-

ומת: פטור - שהיה לו לסלקה.

על בגדו ונשרף: חייב ומה שלא סילק משום שסבר שיתבע אחר כך אותו בב"ד.

אמר רבא תרוייהו תננה: ומפרט:

על לבו:

דתנן כבש עליו לתוך האור או לתוך המים, ואינו יכול לעלות משם, ומת חייב.

דחפו לתוך האור או לתוך המים, ויכול לעלות משם, ומת פטור.

בגדו:

דתנן קרע את כסותי³¹, שבר את כדי, כלומר שכיוון לומר אם תרצה תקרע ותשלם,

חייב.

על מנת לפטור: פטור.

בעי רבה הניח גחלת על לב עבדו מהו?

להלן צדד' ספקו:

כגופו דמי והיה לו לסלקו ולא סילקו ופטור.

או כממונו דמי.

אם תמצא לומר כגופו דמי:

שורו מהו?

²⁹ תוספות ד"ה קרע כסותי חייב. תימה היכי מייתי ראייה דלמא שאני הכא שהיה לו להסיר הגחלת מעל בגדו ודע מדנקט רבה על בגדו חייב מכלל דעל בשרו פטור והתם לקמן (דף צב.) תנן סמא את עיני אפי' על מנת לפטור חייב אלא ע"כ על בשרו פטור משום שהיה לו להסיר כמו בעל לבו ומת וי"ל דהא פשיטא ליה דמעל בשרו יסיר הגחלת ומעל בגדו לא חייש ולא איצטרך לאתויי ראייה אלא שלא תאמר כיון שמניח על בגדו והוא שותק א"כ דעתו הוי שיפטר

דהא אשכחן אפי' במצוה לקרוע דחייב:

³⁰ תוספות ד"ה תננה. ואיכא נמי דקרו לחביתא כדא ולכדא חביתא. תרוייהו צריכי שאם התנה לתת לו כד והקנה לו בסודר ונתחייב הלוקח לתת דמים יכול הלוקח לומר לא אתן לך דמים אם לא נתת לי חבית דקרי ליה לחביתא כדא לפי שהוא מוחזק ולא אזלין בתר רובא ואם התנה לתת לו חבית ונתן הלוקח דמים יכול לומר לו המוכר לא אתן לך אלא כד דקרי לכדא חביתא ולא אזלין בתר רובא ואומר ר"ת דאפי' רב דאמר בפרק המוכר פירות (ב"ב דף צב.

ושם ד"ה וליחזי) ולקמן בהפרה (דף מו.) הולכין בממון אחר הרוב גבי המוכר שור לחבירו ונמצא נגחן הכא מודה שיכול המוחזק לומר למוציא אע"פ שהרוב מסייעך לא תוציא ממני ממון דקים לי בנפשאי שאני מן המיעוט אבל בנמצא נגחן לא מצי אמר מוכר קים לי בנפשאי שאתה

מן המיעוט דזבי לנכסתא דאדרבה יאמר הלוקח למוכר אתה הטעתני דקים לי בנפשאי שאני מן הרוב דזבי לרדיא וא"ת ונחזי אי דמי כדא אי דמי חביתא כדפריך לקמן בריש הפרה (שם) ובהמוכר פירות (ב"ב דף צב.) וניחזי אי דמי לרדיא ושם אפרש בע"ה דאפילו לרבנן דפליגי אר' יהודה בהמוכר את הספינה (שם דף עז:) גבי מכר הצמד לא מכר הבקר דלית להו הדמים מודיעים פריך וי"ל דלא שייכא הכא הודעת דמים דקרובים דמי הכד לדמי חביתא א"נ

שמכר לו כדים או חביות שוה מאתים זוז ולא שייך לומר בזה הודעת דמים כלל ומיירי דאית ליה זוזי דלא שייך לומר שקול כך בזוזק ולספרים דגרסי בהפרה ובהמוכר פירות אי דליתנהו

סיכום הדף היומי

שקלא וטריא

בבא קמא כז



אמר רב פפא לא דיקא מתניתין אלא: או כשמואל או כרבי יוחנן, שהמניח לא פשע,
ולכן המשנה אמרה נתקל, אבל לפי רב שהמניח פשע, אפילו ששבר בכוונה עדיין פטור.

דאי כרב, מאי אריא נתקל, אפילו שבר נמי?

(תירוץ) הוא הדין דאפי' שבר, והאי דקתני נתקל, איידי דבעי למתני סיפא (2)
ואם הוזק בה בעל חבית חייב בנזקו, דדוקא נתקל, אבל שבר ברצון לא, שבעל

החבית פטור, דהוא דאזיק אנפשיה, קתני רישא (1) נתקל.

להלן שני מעשים שאדם נתקל בכליו של השני, ועם כל זאת, חייבו את הנתקל לשלם.

הוא עובדא בנהרדעא וחייב שמואל – כשמעתייה וכאן היה באור היום.

בפומבדיתא וחייב רבא.

לימא רבא כשמואל ס"ל?

(תירוץ) אמר רב פפא קרנא קרן זוית דעצרא בית הבד הוי, דכיון דברשות קעבדי,

שמנהגם היה כשבית הבד מלא, האחרונים שבאים, היו מניחים את כליהם בר"ה עד שיוכלו

להיכנס, איבעי ליה לעיוני ומיזל.

דמי בושתו

שלח ליה רב חסדא לר"נ הרי אמרו והיינו מנהג הדינים לגבות מדמי בושת, חוץ מדיני

נזקו, כדלהלן:

בועט בחבירו לרכובה^פ של הבועט שלש סלעים.

ולבעיטה ברגל: חמש.

ולסנוקרת לקח אוקף של חמור והיכה: שלש עשרה.

לפנדא בית יד דמרא מעדר ולקופינא הברזל דמרא מאי?

שלח ליה: חסדא חסדא קנסא קא מגבית בבבל?!

אימא לי גופא דעובדא היכי הוא?

שלח רב חסדא ליה: דההוא גרגותא בור מים דבי תרי, דכל יומא הוא דלי חד מנייהו

ר"ל מנהגם היה להשתתף בבור, וכל אחד יש לו יום קבוע לדלות.

אתא חד קא דלי ביומא דלא דיליה. אי"ל השני יומא דידי הוא!

לא אשגח ביה, שקל פנדא דמרא מחייה!

אי"ל רב נחמן מאה פנדי בפנדא למחייה היה לראשון להכותו, שהרי גזל מימיו, אפילו

למ"ד לא עביד איניש דינא לנפשיה, במקום פסידא עביד איניש דינא לנפשיה,

ר"ל עד שיבא לב"ד, הוא ימשיך לדלות, ולא ידע כמה דלה, או שמא יכלה המים, ואזי במקרה

כזה יכול לעשות דין לעצמו.

אי עביד איניש דינא לנפשיה - מחלוקת

דאתמר-

א. רב יהודה אמר לא עביד איניש דינא לנפשיה.

ב. רב נחמן אמר עביד איניש דינא לנפשיה.

היכא דאיכא פסידא, כ"ע לא פליגי דעביד איניש דינא לנפשיה.

כי פליגי: היכא דליכא פסידא-

רב יהודה אמר לא עביד איניש דינא לנפשיה, דכיון דליכא פסידא, ליזיל קמיה

דיינא.

ר"נ אמר עביד איניש דינא לנפשיה, דכיון דבדין עביד, לא טרח.

[עד כאן דף כז עמוד ב]

^פ תוספות ד"ה הרי אמרו לרכובה שלשה. י"מ דלעני שבישראל קאמר אבל אחרים הכל לפי המבייש והמתבייש ולר"י נראה דהיינו לגדול שבישראל דומיא דההיא דתנן בהחובל (לקמן דף ז) סטרו נתן לו מאתים זוז ומוקי לה (לקמן ד' צא). לגדול שבישראל: